

INVĂȚĂTORUL

ORGANIZAȚIA ÎNVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL,
BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMURUȘ. REVISTĂ PEDAGOGICĂ
CĂ SOCIALĂ.

REDAȚIA: CLUJ, CASA ÎNVĂȚĂTORILOR. — ADMINISTRAȚIA: Str. AVRAM IANCU 62.

CUPRINSUL:

Educație afară de școală	Gavril Bochiș	Fragment din pedagogia me-	
Ni se sting făclile	Teodor Nemeș	dicală	G. C.
Excursiunea învățătorilor arde-		Un monument la Mesteacăn!	* * *
leni în vechiul regat	A. Pora	Raportul secretarului general al	
Necesitatea pregătirii pentru		Asociației	* * *
activitatea extra-școlară a în-	Teodor Bunuș		
vățătorilor		Oficiale — Cronica	

ABONAMENTUL ANUAL:

PENTRU INVĂȚĂTORI	50 LEI
PENTRU ALȚI INTELLECTUALI ȘI SOCIETĂȚI	80 LEI
UN NUMĂR	3 LEI

APARE LA 1 ȘI 15 A FIECĂREI LUNI, CU EXCEPȚIA LUNILOR DE VACANȚĂ, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

REDACTOR:
ANDREI PORĂ

ADMINISTRATOR:
GEORGE STELEA

COLABORATORI:

Gavril Almășan	Nicolae Janul
Petru Bizerea	George Lipovanu
Ștefan Bota	Constantin Iencica
Ilie Brad	Deomid Bedeleian
Petru Bura	Pavel Jumanca
Constantin Baicu	Macedon Linul
Ananie Boldor	Emil Mureșan
Teodor Bucurescu	Ioan Modroiu
Ludovic Cioban	Ioan Moldovan
Nicolae Cristea	Ioan Mango
George Codrea	George Neamțiu
Grațian Capătă	Simion Oros
Toma Cocîșiu	Mihail Ogrea
Nicolae Crețu	Petru Olariu
Nicolae Comanici	Candid Popa
Ștefan Dragulescu	Ioan Pavel
George Dragoescu	Emil Pocola
Izidor Dopp	Ștefan Popovici
Emil Drăgan	Octavian Pop
Ioan Deleanu	Eugen Popescu
Andrieu Grecu	Darius Pop
Pavel Dârlea	Aurel Pinte
Nicolae Firu	Alexandru Roja
George Dragoș	Ioan Roman
Iuliu Groșorean	Petru Savi
Mihail Hurducaciu	Traian Șuteu
Vasile Idu	Petru Vancu

Onisim Sasu
Marian Sasu
Iosif Stanca
George Ugliș
Iosif Velcean
Nicolae Bembea

Educație afară de școală.

Înfăptuirea idealului național pentru care s'au adus atâtea jertfe și pentru realizarea căruia așa de măreț luptam și sufeream cu mândrie, ne-au adus roade pe cari nu știm sau nu voim îndeajuns să le prețuim, în schimb însă ne-au adus și o mulțime de decepții; un lanț întreg de rele pe cari dacă nu le vom îndrepta la timp, vom trage amar consecințele dela cel mai mic până la cel mai mare. La o întrunire a învățătorilor o persoană marcantă a spus între altele că „avem o țară mare, frumoasă și bogată, dar nu avem suflete.“ Și acesta este un adevăr, care ar trebui să-l știe și ar trebui să-l puie pe gânduri pe tot intelectualul — cu deosebire, căruia îi zace la inimă soarta țării și a neamului românesc.

Este adevărat că războiul crâncen și fără păreche în istoria popoarelor a contribuit în primul loc la zdruncinarea caracterelor, la nimicirea aproape a totul ce numiam cinste și corectitudine, dar a constata numai la fiecare pas un eveniment trist, a ne încânta încotînuu numai de ceea ce a fost, este aproape o nebunie deșartă.

Multe ocupațiuni cu și mai multele experimente cari se fac în detrimentul binelui obștesc, ne răpesc timpul de-a ne ocupa mai mult și mai intenziv de factorul prim din stat, de poporul de jos, de masa aceea mare căreia ar trebui să-i dăm mai multă atențiune. Și pare că blăstămul lui Dzeu s'a deslănțuit asupra noastră, când vezi aproape pretutindenea că chiar aceia, cari stau în fruntea cârmuirii, aceia, dela cari trebuie să pornească toate inițiativele de refacere și îndreptare, aceia, cari pătrunși de însemnătatea cauzei, au datorința sfântă de-a vesti cu cuvântul și fapta duhul adevărului, al cinstei și dreptății, al credinței și iubirii, chiar aceia, orbiți de nizuința spre mărire, favoruri și îmbogățiri, împinși de dorința răzbunării și preamări-

rei, zdruncină din temelie tot ce alții în decursul vremurilor cu multă muncă și abnegație au edificat. Te cuprinde groaza, și se strânge inima de durere când privești pe așa nutniții „politiciani“ — fie din ori care partid politic, indiferent — cu câtă patimă și ură aruncă noroiul la adresa adversarului politic, în fața poporului, despre care cugetă, că în forma aceasta îl edifică, face cu el școală politică. Doamne amară înșelăciune! Roadele acestei greșite proceduri le vedem noi învățătorii, cari trăim în mijlocul poporului și cari, urmărim cu vie atențiune toate manifestările lui sufletești.

Acest blând și umilit popor de-o dată, acești oameni la aparință simpli, judecă și raționează mai mult și mai bine de cât acei, ce cu atâta ușurință aruncă între ei sămburele învrăjbirei și al urei, al patimei și demoralizării. Și rămâi uimit, cu inima impetrită, când auzi idea și părerea ce și-o formează despre „intelectualul“ său. . . .

Vremuri grele au trecut multe peste neamul românesc și firul acesta se va toarce mai departe, până când atomul cel din urmă al zăului va fi distrus, învățătorul român a fost însă în totdeauna la postul său și și-a făcu datorința cu sfințenie. Acum însă mai mult decât, ori când, ni se cere să fim nu numai ai școlii, dar conform spiritului vremii și afară de școală, în mijlocul poporului, spre a nu-i da timp să fie cuprins de ideile false, spre a nu-l lăsa apucat în vârtejul curenților și credinței dușmănoase, spre a-l ținea să-și păstreze cu sfințenie credința lui strămoșească, datinile bune, ordinea și buna înțelegere.

Alături de păstorii sufletești — cari nu vor uita că azi nu vorbele ci faptele să urmează, — nu vom întrelăsa nici o ocaziune pentru a îmbărbăta pe cei buni și a-i întoarce pe cei slăbiți la cele bune. Prin prelegeri, prin conferințe, prin sfa-

turi, prin ținută corectă, dar mai ales prin faptele noastre vom ajunge să dispară de pe buzele lor murmurul și neîncrederea. Prim o educație bună și treptată vom face ca acest popor să fie adevăratul stâlp pe care să se razime întreaga aicături de stat. Aceasta dobândită ne-am asigurat propria noastră existență. Idealul mare să-l punem și de astădată deasupra mizeriilor de toate zilele și să fim siguri că se vor afla oameni cari se aprecieze munca noastră.

Gavril Bochiș.

Ni se sting făcliile.

Memoriei inv. dir. Teodor Nemeș.

Invățătorimea județului Făgăraș a îmbrăcat haina de doiiu. În vreme scurtă ni s'au rărit rândurile cu 4 soți de muncă și principii, pe cari noi îi credeam încă multă vreme apti de a lucra în brazda culturală. S'au stins fără de veste: *Vincentiu Farcaș* inv. în Ilesii, *Ioan Borzea* inv. în Rucăr, *Ioan Ciungara* inv. în Breza și în urmă în un mod cu totul neobiceiuit inv. dir. Teodor Nemeș din Voila. Aceste pierderi simțitoare ne fac să credem, că moartea este cel mai mare dușman al invățătorilor. Munca grea și intensivă ce săvârșim provoacă în sânul nostru cele mai dese decese. Și noi ne stingem rând pe rând, fără vreme, suferind moarte de adevărați mucenici ai neamului. Pildă clasică avem în moartea fulgerătoare a fratelui nostru Teodor Nemeș, care în țapul unei dimineți, sănătos, vesel și plin de viață pleacă la vânătoarea de mistreți. Și iată că atunci când ei să simțea destul de puternic, ajutat și de țaria și siguranța armei sale, atunci moartea îl pândește, moartea îl urmărește. Atunci când el făcea cele mai mari eforturi de a scoberii văi adânci și a urca coaste prețipoșe, atunci moartea îl prinde în cursele sale. Și iacă, că acela, care pleacă singur de acasă, pentru a scula și duce prelinii cu sine la tovarășia de plăcere, este adus acum de acestia fără duh, fără viață, numai umbra aceluia care a plecat.

Teodor Nemeș invățătorul diriginta al școlii grănițarești din Voila a fost născut în anul 1875. Făcea parte din sânul unei vechi și frumuse familii boierești din comuna Dojani. Isprăvind școala sătească, pleacă la liceul din Brașov. Făcând 3 clase gimnaziale, trece la Băi, unde își completează studiile la școala normală pentru a-și putea începe cariera de dascăl. Inarmat cu cunoștințe eminente și cu o purtare exemplară, marele erou al neamului David baron Urs de Mărgineni îl aplică la școala grănițarească din Voila, care stătea sub supravegherea Fondului primului regiment de grăniță cu sediu în Sibiu.

Și marele bărbat nu s'a înșelat în persoana acestui dascăl, căci csiace arătau hărțile dovedea și omul. Inzestrat cu un zel deosebit, a dat probe

de un muncitor neobosit secerând din an în an progrese tot mai mari, mai frumoase încât din secundarul de pe vremuri ajunge diriginta școlii.

Că străduniștele sale nu au fost zadarnice dovadă este mulțimea mare de tineri cari având o bază solidă de cunoștințe alese, au putut să alerge la toate școlile mai înalte pentru a ocupa astăzi poziții însemnate în păturile sociale a neamului nostru. Tot cea prezentat comuna Voila pe acest teren în cei 27 ani din urmă, este opera acestui om. Ba mai mult. Frunzașii comunelor din jur își țineau mare cinste dacă își puteau trimite odrăștele lor sub mâinile acestui dascăl spre a le deschide drumul spre lumina cea mare a științei și culturii românești. Băieții eșiți de sub mâinile sale erau prețuiți și distinși chiar și în școlile mai înalte. Căci dacă temelie e bună poți zidi pe ea cât de mult, fără să ai teamă de răsturnări și prăbușiri.

Și trebuie să știm că dacă comuna Voila s'a menținut prestigiul de comună fruntașe în valea frumoasă a Oluhului, meritu este al școlii și prin ea al invățătorului ei, care înainte de toate și-a cunoscut meseria și și-a împlinit datoria. Și această împrejurare au cunoscut-o bine toți locuitorii comunei cari pretinzându după vrednicie meritele l'au ales în comitetul de supraveghere al institutului de credit și economi „*Voileana*” iar acum pe urmă era președ: „*Cooperativei de conzum și valorizare*”. Teodor Nemeș pe lângă aceste însușiri posedea și o fire vioaie și glumeață, încât el era răsfațatul petrecerilor vesele. Totdeauna firea îl arăta mult mai tiner decât cei 46 ani cari îi apăsau umerii. Inzestrat cu o construcție robustă și sănătoasă, nu cunoștea mizeriile și durerile trușești. Putea să și continue viața mult mai liniștit decât mulți tineri atinși de vicisitudinile vieții omenești. Viața și-a trăit-o bine, fără să ținască la străngeri de averi pe cari le socotea de cea mai mare desertăciune a vieții. O dorință avea să și vadă unicul copil cu studiile isprăvite, pentruca la urmă alipit la sânul acestuia să și trăiască liniștit zilele bătrânețelor, făgăduind că totdeauna o să muncească până îi va fi dat să și poată mișca cele două brațe ale sale. Dar tocmai această dorință nu i-a fost dat, ca să i-să îplinească, căci moartea nemiloasă i-a curmat firul vieții, când el și nime dintre noi nici înainte nu ne aduceam.

Iabite Toadere!

Precă și acum mă văd în preajma mormântului deschis, care știam că are să te ascundă pe veci. Am venit cu toții, ca să-ți dăm ultimul tribut de recunoștință. Recunoștință să-ți arătăm noi cărora ne-ai fost sfecnic ca să ne putem ridica în slujbe și poziții mai mici sau mai înalte! Recunoștință și-au arătat bărbații și femeile cărora tu le ai lumnat mintea; recunoștință ficiorii și fețele cărora le-ai fost sfătuitorul nedespărțit în toate mișcărilor și prestațiunile lor artistice.

Jelit-au școlarii și școlărițele pe harnicul și cumintele lor dascăl, care pârțicică cu pârțicică a rupt din sufletul său pentru a înprumata elevilor învățăturile cari conduc la lumină și adevăr. Ei te

au iertat de mult, dacă uneori a trebuit să fi și aspru, pentru că soarele că e soare și încă să intuneacă, și cerul care vecinic e senin și încă să lasă umbră de nori. Mulți dintre ei au avut mânuța greoaie, iar alții nu aveau mîntea destul de luminată cu duhul înțelegerii, iar tu dascălul lor, hiperzelos, voiai, ca toți pe o formă să fie și devie fi harnici și pricepuți ai comunei și cetățeni credincioși patriei și neamului din care fac parte.

Mi aduc bine aminte și acum, și stau sub impresia despărțirii. Greu moment, și apăsătoare clipită pentru noi prelinii și tovarășii tăi. Ne dam seamă că din aceeași zi, nu te vom mai avea în mijlocul nostru.

Zidurile în cari tu ai luminat 27 de ani au rămas reci și pustii, nefiind la moment cine să te înlocuiască. Amintirea și-o vom păstra pe veci servindu-ne totdeauna pildă vie la împlinirea datoriei. Înțeleptul Judecător va și aprecia cu dreaptă judecată munca ce ai săvârșit pe acest pământ, pentru a te și răsplăti cu răsplata cuvenită. Acolo vei găsi pe ceilalți tovarăși ai noștrii Fărcaș Borzea și Ciungara, cu cari întâlnindu-te predă-te salutului și dragostea noastră și ne așteptați și pe noi cei ce vom urma vouă.

D-zeu te ierte și odihnească!

Traian Șuteu.

Excursiunea învățătorilor ardeleni în vechiul regat.

În gara orașelului, care a lăsat urme adânci în sufletele noastre și unde s'a oțelit conștiința noastră pentru a crede și cu mai multă tărie în viitorul neamului din care facem parte, după ce facem o recapitalare a celor văzute și trăite, în cursul unei zile de îmbogățire a sufletelor noastre în vremea cât așteptam gata plecarea trenului, la un semnal dat toți urcăm vagoanele noastre, cari ne-au însoțit cu multă credință până aci, pentru ca plecând cu bună vreme, să ajungem încă pe inserate în Pitești, orașul care rămăsese nevizitat până la reîntoarcerea din Curtea de Argeș. Doriam adică, să ajungem seara pentru a lua cina aci, ca apoi cu trenul Sibiu—Căineni—Pitești, de după miezul nopții, în aceeași zi, să luăm drumul către București. Un mic incident însă, a cam schimbat fără să ne pară prea bine, planul nostru astfel că am ajuns prea târziu, în cap de noapte în gara Pitești, când nu am aflat de bine să mai deranjăm orașul prin prezența noastră și astfel am continuat drumul fără întrerupere până la București. Lăsând în urmă Pitești, observăm cum prin geamurile vagoanelor pătrunde tot mai îndrăzneț lumina, cum în partea de către răsărit începe se dispare cu grabire întunerecul, cum stelele cari presărau atât de frumos în noaptea senină bolta mărețea a cerului dispar una câte una, și cum „Zările de farmec pline“ să ivesc tot mai măiestroase pe orizontul nostru și în revărsatul liniștit al zilei, avem fericiți să

admirăm cel mai frumos răsărit de soare... Era soarele care venia liniștit și blând ca să pătrundă cu razele sale dulci și calde pământul frumos al unei țări mărite, pământul pe care fii săi mai depărtați și mașteri până acum, veneau cu un dor nestins ca să-l vadă și cunoască. Treziți cu toții de farmecul acestor priveliști, la razele calde, care se revărsau cu îmbelșugare pe întinsul nost pământ, în mijlocul celor mai vii mulțumiri și satisfacții, abia simțind cum se strecură minutele și orele, deodată ne vedem ajunși la gara cea mai apropiată de București.

Se dă aci semnalul tuturor, că la stația ce urmează vom descăleca în gara Bucureștilor și fiecare să-și aranjeze și pregătească lucrurile pentru scoborîre. Colegii noștri din capitală erau pregătiți să ne aștepte cu toată cuviința în gară, dar sosind noi cu trenul de Sibiu, mai în grabă cu 2 ore decât dâșii credeau, primirea din gară a rămas. După ce am luat informațiile de lipsă, cu tramvaiele am plecat în oraș, pentru a ne ocupa locuința destinată în școala normală de învățători, conduși de colegul nostru I. Paulian și Revizorul Capitalei dl V. Popescu, și unde am fost întâmpinați cu cuvinte calde de bun ajuns de către apreciatul nostru om de școală dl P. Gârboviceanu.

Deși obosiți, după o călătorie de noapte întreagă, dorul de a vedea mândra noastră capitală nu ne îngăduia să odihnim. Abia ne așezăm lucrurile și eșim să admirăm frumuseța orașului nostru, din care pornește și pulsează întreaga viață națională și culturală. Și nu ne oprim până în Calea Victoriei, ca să asistăm și numai pe scurtă vreme deocamdată, și să luăm parte activă la frământarea mulțimii, care își urmează în grabă drumul pentru aranjarea darăverilor. Aspectul unui oraș mondial, cu o afluență de lume, fie care cu rostul său. Săracul cu mica lui afacere, bogatul cu trăsura elegantă și învelită în sclipîre, servitorul cu serviciul ce i-se scria, afeargă să plinească voia celui ce-i zice stăpân, iar bogatul, cu pașii domoli, și rari privește mișcarea mare de pe străzi, la care își desfătează sufletul.

Săracul strângându-și bine mica sa agonisire de pe o lună două, bogatul, svârlind cu nemiluita pe masa cutărui restaurant bancnotele nouă în mîna omului de serviciu. Ce contrast expresiv. Nicăiri ca la oraș, și poate încări ca la București, nu poate omul găsi desechilibrul în societatea omenească. Centrul cu atâtea prilejuri de veselie — periferia cu atâtea prilejuri de amărăciune. Simțul de echilibru social parecă lipsește cu desăvârșire din societatea acestui oraș. Luxul stăpânește în mare măsură. Lumea veselă nu ca la noi, gata totdeauna de petreceri și voc bună. Restaurantele țixite de oaspeți, încât este o problemă a găsi în vremea amiezii ori în vremea cîinii, un loc să te împaci cu necesitățile tale de viață. Apropiindu-se timpul amiezii, toți excursionistri se întrunesc la Hala de vânzare a funcționarilor publici din București, unde luăm masa în societatea colegilor. V. Popescu, revizorul

jud. Ilfov, V. Nichitescu institutor București, N. Teodorescu revizor școlar, a căror osteneală, pentru a ne simți între ai noștri, s'a remarcat de către toți ai noștri. După masă ne întoarcem cu toții la locuință pentru a ne mai recrea puțin, pentru ca la ora 4 să fim gata a pleca să vizităm Muzeul militar și arenele din Parcul Carol.

Fix la ora 4 pornim cu toții către aceste așezăminte, conduși de colegii bucureșteni. Pe drum ne oprim discutând asupra multor probleme cari ne preocupă pe noi dascălii neamului, când deodată ne vedem în fața porții grandioase care străjuiește la intrare în parcul Carol. De o parte și alta se înalță pavilioanele cari îndată ce le zărim, ne reamintesc celor ce în 1906 am vizitat expoziția generală, de evenimentul cultural din acel an. În partea contrară a porții, de celalalt capăt al lacului din mijloc, se înalță pe o ridicătură frumosul palat al Artelor, astăzi muzeul militar, la intrarea căruia găsim groaznicele arme

ale războiului care a trecut. Tunuri de toate calibrele, începând dela 35 mm., până faimosul „Dicke Bertha“, de 42 cm. capturate de bravii noștri ostași, pe câmpiile de bătaii, dela inimicii noștri vechi și noi, încunjură acest măreț palat, străjuind amintirile frumoase ale unei epoci de glorie a neamului românesc. Ne facem intrare în palat după ce primim avizul Directorului muzeului, și ne respirăm fie care ca să privim lucrurile expuse. Găsim aci expusă toată arta războiului, tot ce a putut o armată bravă să producă și creze, tot ce se ține de domeniul războiului. În fața unui dulap de sticlă lumea se oprește mai mult, și cetește fiecare rândurile de pe un petec de hârtie agățat de mantaua militară, ia colo stropită cu picuri de sânge, a generalului Dragălina, mort pe câmpul de onoare de pe valea râului Jui, în luptele năpraznice cu năvălitorii teutoni.

A. Pora.

— Va urma —

Necesitatea pregătirii pentru activitatea extra-școlară a învățătorilor.

Războiul mondial din a cărui chinuri și suferințe, s'a născut România-Mare, așa cum se întinde ea astăzi dela Nistru până la Tisa, cuprinzând aproape pe toți frații d'un neam și sânge, sub aripile pe scutul său, s'a terminat prin biruința principiilor creștinești și a culturii. Prin înfăptuirea mărețului ideal național visat de-atâtea veacuri, pentru care moși-strămoșii noștri au vărsat atâtea sânge, scopul l-am ajuns, căci cauza noastră a fost dreaptă.

În urma acestui măreț fapt, ni se impun o mulțime de datorii pentru aranjarea interiorului acestei frumoase țări, întru realizarea idealului nostru cultural.

Pentru asigurarea unui viitor fericit acestei mari și bogate țări se recere întronarea unei vieți armonioase și o complectă mulțumire a tuturor păturilor sociale, cari locuiesc între hotarele ei.

Mulți cred, că o ameliorare a sortii țaranului și a muncitorului din fabrică, se va face prin reforma agrară, politică, ori alte îmbunătățiri materiale. Este un adevăr necontestat acesta, căci îmbunătățirea soartei claselor muncitorești, este un avantaj și o condiție primordială a progresului. Dorința spre mai bine este o temă, care declanșează energiile, succesul însă i-ți dă putere de muncă pentru realizarea binelui și evitarea răului. Ameliorarea sortii țaranului și a claselor muncitorești, croirea unui viitor fericit care să ne asigure o existență și o hegemonie aici în orientul Europei, nu se va putea face prin nici o reformă politică agrară ori alte îmbunătățiri, ci prin o cultură și educație națională și morală.

Avem o țară bogată ca și care abea a mai lăsat Dzeu pe planetul nostru; câmpii mănoase, cu văi fructifere, codrii seculari cu râuri cristaline, munți, cari ascund în sinul lor cele mai bogate

și prețioase comori. Avem un popor viteaz, cu un trecut atât de glorios, ca dovadă din trecut avem istoria, iar ca martor în prezent avem lumea întregă, care a admirat vitejia dorobanțului român.

Țara noastră fiind o țară agricolă a cărei populație 82% sunt țărani plugari, cari aproape unicul focar de răspândire culturală au școala primară, singura dela care putem spera o regenerare a poporului nostru în acest veac al materialismului, dupăcum și Fichte spera acest lucru poporului său.

O regenerare trebuie și poporului nostru. Regenerarea va face-o singură școala primară, dascălimea ei. Masa cea mai mare a poporului nostru, trece prin școala primară, iar după terminarea ei intră în luptele mari și grele a vieții de azi, cu puținele cunoștințe ce le-a câștigat, cari nici decum nu sunt suficiente pentru a învinge și a delătura obstacolele ce se pun în calea grea a traiului.

Țaranul nostru, trăind izolat la sate, lipsit de-o cultură și educație mai sistematică, precum și de-o instrucție temeinică, închis cu un zid înalt de mizerii, ce curg uneori ca un râu de asupra capului său, nu e în stare și nu-i permit nici mijloacele, ca în mersul evolutiv al omenirii să se țină la pas cu alie popoară, nu poate să fie la curent cu mișcarea culturală și progresele ce se fac, pentru ca să le poată utiliza în aranjarea gospodăriei sale.

Factorul unic, care atât în trecut cât și în prezent, în totdeauna a fost aproape de suflul lui și i-a venit în ajutor cu sfaturi bune la orice neajunsuri și dureri, a fost învățătorul și preotul. Învățătorul dela catedră a început a semăna semanța bună de învățături și aceasta mărețată operă a continuat-o la orice adunări de popor, pe uliți,

la casa țaranului, și ori unde, când se întâlnea cu vre-un om care s'ia nehotărât, îi arăta calea bună pe care are se urmeze. Preotul dinaintea altarului Dzeesc, a continuat aceasta și țaranul nostru amăsurat acestora, și-a aranjat toate afacerile și nevoile lui.

Astăzi, în urma marilor prefaceri sociale și a diferitelor curente ce s'au înstăpânit, nevoile s'au înmulțit, mizeriile au crescut și la semănarea semănăței bune sunt tot numai acești apostoli cu misiunea Dzeească căreia credincioși slujitori au rămas. Armele ce le primesc acești apostoli cu cari se lupte în contra tuturor curentelor ce țintesc contra Dzeeștilor învățători, sunt tot cele vechi, cari astăzi când răul este atât de mare și mult, nici decum nu sunt suficiente.

Școala normală unde se cresc învățătorii, viitori apostoli și luminători ai poporului, trebuie să și schimbe programa veche, ca să dea toate cunoștințele de care va avea lipsă absolventul, pentruca iluziunile ce și le formează pe băncile școlii, să nu fie spulberate când se va lovi de realitate.

Învățătorul trebuie să fie în satul său un zid tare, de care se vor lovi toate curente bolsevice, comuniste, anarhice etc., cari țintesc destrămarea acestei mândre țări și prăbușirea noastră. Trebuie să fie bine înarmat cu cunoștințe din orice domeniu, pentru a putea lua discuții și a combate pe toți tăciunarii cari ne privesc cu ochi răi și ceacă cu fapte mișelești să ne răstoarne și să și propage învățăturile veninoase printre rândurile nevinovate ale blândului nostru popor. Trebuie să i-se dea învățătorului cunoștințe vaste și o educație morală și socială corespunzătoare spiritului timpului și nevoilor ce ne încunjură.

Pentru că să și însușească candidatul de învățător toate cunoștințele de lipsă de care va avea nevoie la ieșirea sa între popor, trebuie ca școala normală să și ridice anii de studiu la 9 ori 10 cum au făcut alte țări, cari ne pot servi de model în cece privește treapta culturală și bunăstarea materială la care au ajuns. În țara aceasta bogată în toate, poporul nostru înzestrat cu toate calitățile bune ce poate să le aibă un popor, suntem atât de săraci și ducem o viață destul de grea, pentru că lipsindu-ne învățătura, nu știm exploata bogățiile acestei țări. S'a constatat, că pământul țării noastre ar produce de 3—4 ori mai multe cereale, atunci când s'ar lucra în mod rațional. Țaranul nostru lipsit de cunoștințele unei cultivări raționale a pământului, utilizează tot vechile metode în gospodăria sa și astfel producția e tot mai slabă și progresul stănenit.

Poporul nostru trăind izolat la sate fără de a primi o educație corespunzătoare, nu este introdus în tainele economiei raționale. Pe lângă că neglija unele ramuri ale economiei cu altele nu se ocupă deloc.

Vița de vie la noi în Ardeal sporadic se cultivă de cântă poporul nostru în unele părți, cu toate că în cele mai multe regiuni mai acomodată ar fi cultivare acesteia. Cine a cultiverat podișul

Ardelean, a putut să se convingă cum acesta stă necultivat, fiind puțin acomodat pentru cultura grâului și cucuruzului, cu a căror cultivare s'a obișnuit în aceste părți poporul. Țara vinului ar putea să formeze acest podiș dacă s'ar îndeletnici poporul nostru cu cultivarea viței de vie. Vinul de pe la Ormeniș și Teaca este mai superior celui de pre Târnave și poate întrece pe toate celelalte ce se produc aici la noi în țeară.

Școala populară cu dascălimea ei va putea să introducă pe țaranul nostru într-o cultură mai sistematică în acest ram al economiei, care îmbrițat după un sistem bun, va schimba mult starea materială a poporului nostru dela sate.

Supăritul care dacă în unele părți mai formează un ram lateral al economiei se practică nu numai într'un mod nerațional, dar tocmai barbar. Cultura zarzavaturilor, cari în vâile bogate ale râurilor ce curg în toate părțile și direcțiile acestei țări ar fi un izvoit izvor de câștig.

Pomăritul a cărui teren preinic îl aflăm ori unde aici, pre lângă un profit bănesc, ar contribui mult la păstrarea moralului la poporul nostru înzestrat cu afâtea posturi. În acest mod fasolea, cartofii, pânea, mălaiul ori mămăliga goală, ar fi sprijinită de lecvanu marmeladă ori alte mâncări gustoase și de post, ce se pot pregăți din poame atât vara cât și iarna.

Învățătorul are misiunea sfântă, de-si arată țaranului neorientat și neștiutor, toate căile și mijloacele cu care ar putea ajunge la o bunăstare mai înfloritoare. Aceasta o va putea-o face însă numai atunci, când va avea o pregătire temeinică în toate aceste ramuri ale economiei cu care se ocupă țaranul nostru. Din școală îi va da primele cunoștințe de lipsă pentru viața, în cursul complementar va augmenta acestea, iar în serile lungi de iarnă în căminul cultural le va perfecționa.

Stupăria de model nu va lipsii din nici o comună întocmai cum nu va putea lipsi nici căminul cultural, grădina de pomi de unde se vor primi cunoștințele de lipsă pentru pomărit, iar la timpul său tot felul de pomi nobili cari vor face ca coastele pleșuve a multor ținuuri să fie o grădină de unde nu vor lipsii nici albinele, pentru ca să și iea partea ce li se cuvine din potirul bogat în nectar, astfel prin munca și hărnicia lor proverbială vor răspândi îndeajuns osteneala gospodăriei.

Pentru realizarea acestora staulul va trebui fără întârziere să vină în ajutorul acestei cauze sfinte. În feriile de preste vară sa se aranjeze cursuri obligatorii pentru toți învățătorii; din lucru manual, economic, grădinărit, apicultură vierit etc.

Nu vor putea lipsii nici cursurile pentru învățătoare; din economia și industria casnică etc.

Învățătorii merituosi pentru orice activitate mai vădită, precum și întreg poporul care va arăta un deosebit interes și un oarecare progres bun, să fie premiați pentru o încurajare a tuturor.

În felul acesta cred, că munca țaranului nostru va fi mai productivă, și încoronată cu mai multe

mijloace de-a scăpa din mizeria destul de mare în care se află.

Școala primară va pune bază și comerțului și unei industrii naționale fără de care nu vom putea fi. Invățătorul va afla pre acei copii ai țaranului care au aplicare spre aceste ramuri atât de ne băgate în seamă de țaranul nostru, aici va

trebui să vină din partea statului o încurajare mult mai mare.

Ajuns poporul nostru de-a fi stăpân pre acestea, o bunăstare materială nu va întârzia prea mult, și atunci pre lângă o Românie-Mare vom avea și o Românie tare cuită și bogată.

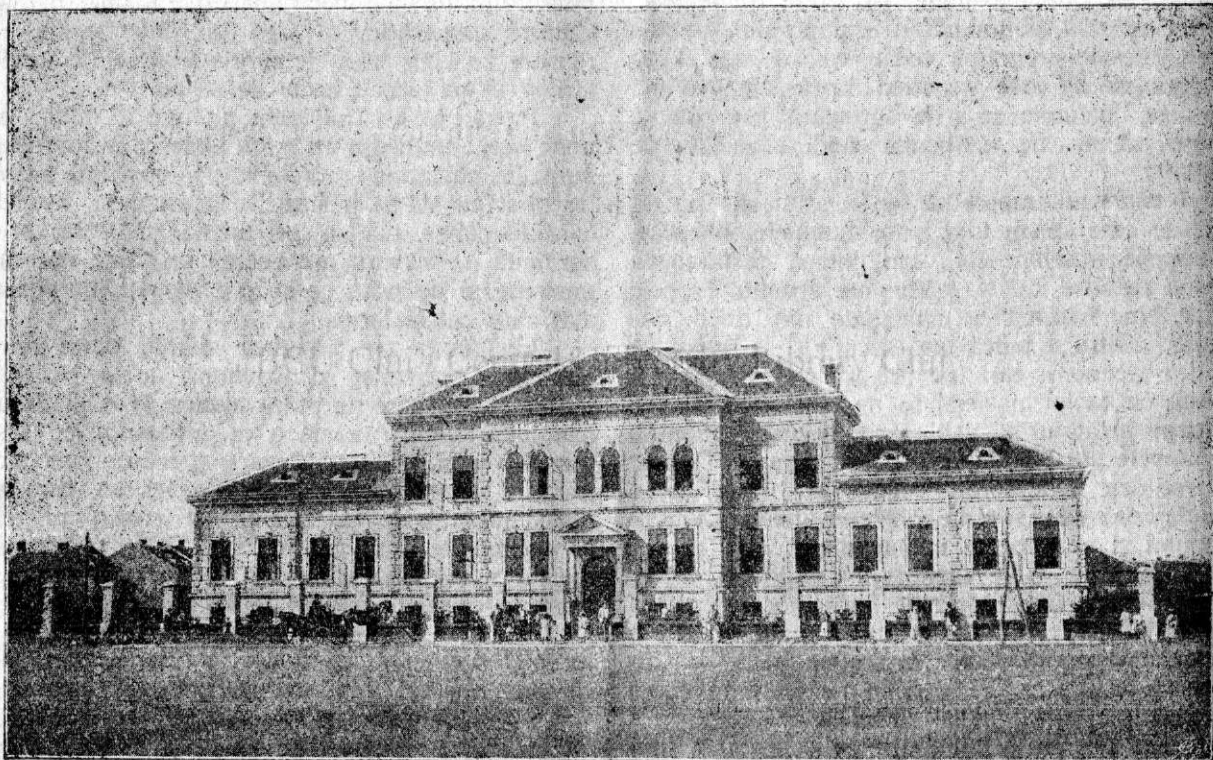
Teodor Bunuș, inv.

Fragment din pedagogia medicală.

(Cu o vedere a Căminului de surdomuți din Timișoara.)

Primăria orașului Timișoara se crede îndreptățită de a-și însuși frumosul edificiu al Institutului de surdomuți din Josefin, exilând Institutul ca

Primul îmbold la crearea aceluia institut l'a dat donațiunea de 20,000 de floreni a răposatului Episcop Bonnar. Mult au contribuit și Băncile din

Școala de surdomuți — Timișoara.

atare în altă parte a României Mari. — Printr'o telegramă, și mai apoi printr'o adresă detaliată, municipiul consimte la statificarea numitului Institut, însă cu condițiunea de a reține pentru alte scopuri localul rădăcat anume pentru nefericirii surdomuți; cu alte cuvinte cedează pasivele, ca: plata profesorilor, întreținerea elevilor, localului, rechizitelor, etc., și i-și păstrează activele (clădirea). Cei în drept au opinat după cum urmează:

„Avem onoare a Vă comunica, cumcă prin modificarea legii sanitare, publicată în Monitorul Oficial No. 63 din 24. Iulie a. c. toate așezămintele de asistență sanitară sunt trecute la Direcțiunea generală sanitară din Ministerul de interne; credem deci zadarnică orice încercare a municipiului Timișoara de a vrea să considere localul Căminului de surdomuți drept proprietatea sa.

întreaga țară, publicul bănățean și Timișorean, etc. (D. e. publicul Timișorii a contribuit la 1901 cam cu 60.000 de coroane.) Orașul dădea cu începere de la 1886, pentru întreținerea a 10—20 de elevi surdomuți ai săi o subvențiune anuală de 500 fl., pe care la 1893 a urcat-o la 1000 de fl.; Statul de asemenea rădicase ajutorul său anual dela 3—500 la 4100 fl. Tot astfel: Când s'a mărit internatul, orașul a dat 15.000 de coroane, iar Statul 100.000.

Un fapt unic pentru învățământul surdomuților din toată Ungaria de atunci este, că municipiul Timișoara încă la 1901 a decretat *obligativitatea școlară* pentru surdomuții săi, lucru pe care în Orient nimene n'a fost în stare a'l expera nici până în ziua de astăzi.

Și același municipiu să vină azi ca să dea

peste bord o instituțiune, de care până aci se îngrijise mai bine de cât ori cine!?

La Turnu-Severin (unde zicea că'l mută), în Dunăre, Distrugere — secko jedno (tot una) — ar zice Slovenul!

Recunoaștem bucuros și aceea, că puțina cunoștiință a limbei românești „de cătră corpul profesor al” (motivul D. V. de mutare) este tot un merit al municipiului Timișoara, care deja din anul trecut a introdus cursuri de limba română pentru toți funcționarii săi.

* * *

Noi de altfel am luat măsuri ca în timpul cel mai scuit posibil să putem avea o succrescintă suficientă de profesori medico-pedagogici români.

Cu onoare Vă rugăm dar de a nu Vă legă „de cele sfinte” și mai ales acum nu, în era luminii, când un număr atât de mare de surdomuți ai comitatului Huniadoara singuri — la vr'o 80 — ar putea popula un întreg institut), își așteaptă scoaterea la liman de cătră semenii săi. — Să-și creeze Huniadoara institut, Mehedinți asemenea și așa mai departe; dar nu de dragul acestuia din urmă să distrugeți pe al D. Voastre, ce cadrează atât de bine în marele focular de cultură, ce este Timișoara.

Acum în urmă e vorba să'l mure la Focșani! Serios? G. C.

Un monument la Mesteacăn!

Străinul, care cercetează părțile ardeleno locuite de Români, va rămânea de sigur uimit de numărul mic și foarte neînsemnat de amintiri istorice românești ce se leagă de aceste părți.

Ca și cum pe aici n'ar fi trăit nici un om de seamă și nu s'ar fi întâmplat nici un lucru mare. Nimic nu amintește trecătorului străin de vrednicia înaintașilor și de datoria sfântă a urmașilor.

Deși n'am avea decât să răscolim puțin spuza uitării și a nepăsării și am vedea, cum izbucnește de caldă și de luminoasă din jeratecul trecutului para de foc a amintirilor înălțătoare.

Astfel ne gândim de astădată, la ținutul curat românesc al Zarandului, de unde a pornit în toamna anului 1784 mișcarea de eliberarea a lui Horia, Cloșca și Crișan.

Câte amintiri nu se leagă aici de aproape fiecare urmă din marea mișcare de atunci.

Par'că-l văd pe Horia, cum s'a întors din Viena dela împăratul Iosif II, încredințat că împăratul le vrea binele, numai afurisiții de domni unguri îl împiedecă să le facă acest bine și de aceea să încerce ei înlăturarea acestor piedeci, cum apoi, încrezător în cuvintele înșelătoare ale împăratului străin, a vestit poporul, strâns în mare număr la târgul dela Brad, să se adune, cu mic cu mare la ziua de 1 Brumar (Noemvrie) 1784, la biserica din Mesteacăn, unde el le va spune știrile aduse dela împăratul. Aici, după ce le-a po-

vestit în graiu simplu, pe înțelesul tuturor, călătoria sa la Viena și primirea ce a avut la Iosif II, par'că-l aud cuvântând: Fraților! a venit timpul să ne scăpăm de asupritori. Insuș împăratul ne dă dreptate. Să jurăm cu toții pe sfânta cruce (și aica par'că-l văd scoțându-și crucea din sân) că nu vrem să mai fim robii nimănui, cu atât mai puțin ai domnilor străini de neamul și de limba noastră. Să ne adunăm în cete și de grabă să mergem la Bălgrad (Alba-Iulia), unde vom găsi arme, cu care apoi ne vom apăra drepturile împotriva ori și cui! — Par'că văd și simt fiorii unei nouă vieți ce ia trezit în inimile iobagilor români cuvântul și fapta desrobitorului Horia.

Pentruca însă chipul lui să grăească pentru toate timpurile inimilor românești, el trebuie turnat în bronz ori cioplit în marmoră. De aceea toți Români, înțelegători și cu tragere de inimă pentru cauza noastră națională, au datorie să cumpere cât mai multe bilete dela loteria „Asociațiunii” din Sibiu, strada Șaguna 6, ori dela băncile mai de frunte din toate centrele, fiindcă Asociațiunea vrea să însemne cu o cruce măcar memorabilul loc dela Mesteacăn din veniturile loteriei sale.

* * *

Raportul secretarului general al Asociației, ținut la congresul al III-lea al învățătorilor în 6-7 August 1921.

Importanța celor până aci spuse, în punctul despre comitetele centrale, o veți înțeleg și mai bine, când vom analiza activitatea pe care au trebuit să o desvolte secțiile jud. prin Subsecții. Și dacă aceasta activitate n'a fost cea, la care trebuia să ne așteptăm, apoi printre multe alte cauze de sigur una principală e și cea, că elementele din locurile conducătoare nu sunt și nu au fost alese în spiritul celor sus spuse.

Să vedem acum în parte activitatea Comitetului Central al Asociației. Comitetul central în decursul anului a ținut noauă sedințe. În aceste sedințe a debătut și adus hotăriri cu privire la rapoartele și propunerile făcute de biroul Asociației.

În prima sedință ținută la 17. Sept. 1920 s'a ocupat de chestiunea eventualei convocări a unui congres extraordinar. Aceasta de oarece desideratele congresului din vara anului trecut cu privire la Casa Învățătorilor, nu erau satisfăcute până la acea dată. Apoi se hotărăște, dacă se simte necesitate lămurirea prin presă a cauzei „Casei învățătoresii”.

Sedința a douăa s'a ținut la 1. Oct. 1920. În aceasta sedință se iau la cunoscută „Moțiunile primite în Congresul Înv. din Bucovina”. Se decide a trimite un apel cătră toți revizorii școlari, în care sunt rugați să încasseze după putință de la învățători abonamentul revistei „Învățătorul.”

Se alege un administrator pentru revistă, căruia îi se votează o retribuție de 250 Lei de Nr. Și să alege o comisie, care să prezinte M. Instrucției din București „Memoriu” în Chestia, școlii normale și a „Casei învățătorilor.” Despre istoricul acestor „memorii” și peripecțiile avute cu ducerea lor am vorbit mai pe larg, când cu darea de seamă despre activitatea biroului central.

Sedința a treia se ține la 3. Decembrie anul trecut. În aceasta ședință se aduce la cunoștință și primește propunerea d-lui Secretar gen. Dr. O. Prie de a ni se da un ajutor, pentru mai departe editarea revistei „Invățătorul”. Se hotărăște a se cere 30.000 Lei. Le hotărăște un onorar de 500 Lei lunar redactorului, d-lui Andreiu Pora, înăd cont de lucrul ce are a-l îndeplini. Se hotărăște a se înainta o cerere Secretariatului de Interne, pentru a primi favorul de a putea corespunde gratis „Asociația” cu subdiviziunile ei și vice-versa. Până-acum însă nu s'a primit avis despre nici un favor. Se hotărăște a se da o sumă anumită secretariului general al Asociației, pentru a procura cele de lipsă pentru biroul Asociației și în urmă a quita. Se încredințează comitetul redacțiunii revistei de a păși în legătură cu oare care tipografie, pentru tipărirea ei și eventual a încheia contract.

Sedința a patra s'a ținut la 31. Decembrie. Se aduce la cunoștință scripta No. 3880—1920. sosită de la Secretariatul Instrucției prin care Casa învățătorilor este predată F. „Gh. Lazăr”. Se de-liberează și statorțește un procent din leașa de bază a fiecărui învățător, pentru susținerea Casei. Se statorțește textul prin care în statutele casei se fie asigurat dreptul impus noșua din Minister, anume, ca universitatea să conducă educația studenților, altceva nimic. Se hotărăște, ca pentru a putea înjgheba un fond al Asociației și mări pe cel al Casei, să se dea un circular către toate secțiile, ca învățătorii să aranjeze petreceri, teatre și serate literare și o parte din venitul încuș cu atari ocazii să fie trimis casarului general cu destinațiune, pentru cele două scopuri. În fine în conformitate cu înțalesul scriptei, prin care ni se predă Casa, se hotărăște a se convoca Congresul extraordinar, pentru statorțirea definitivă a statutele „Casei” și „Fondului”, cari în urmă vor fi trimise spre aprobare. Congresul s'a ținut în 23. Ianuarie a. c.

Sedința a cincea s'a ținut la 18. Martie 1921. Se aprobă și hotărăște publicarea „Regulamintului de fungare a secțiilor județiene”. Se hotărăște a fi cercetate Secțiile prin circulare, ca cu ocazia conferințelor județiene din Iunie să-și fie și adunările lor ordinare. Invățătorii maghiari de stat sunt socotiți, ca membri ordinari ai Asociației. Se ia la cunoștință scripta Secretariatului gen. al Instrucției prin cari se aprobă statutele Casei. Se primește acordul intervenit între universitate și F. Gh. Lazăr. Comitetul central însă anunță, că ș-fii statutele trebuiesc respectați, întru toate orice acordari s'ar face.

Sedința a șasea s'a ținut la 23. April a. c.

Se primește propunerea ca „Invățătorul” să fie proclamată și de buletin oficial al „F. Gh. Lazăr”. Se hotărăște participarea delegaților Asociației și a tuturor Secțiilor județiene la congresul Regnicolar din București ținut la 4, 5 și 6 Maiu a. c. Președinții Secțiilor vor fi telegrafice înștiințați de aceasta; iar unde nu se știe cine sunt președinți (durere avem și de acele Secții încă), vor fi rugate revizoriale respective, de a încuștința pe președinții din acele județe. Se hotărăște împărțirea între Secție a *analelor Asociației*. Pentru acest lucru s'a trimis de la centru expres un om la Sibiu, că să expedizeze *analele*, ce se aflau acolo.

Sedința a 7-a s'a ținut la 16. Maiu a. c. În aceasta ședință s'a raportat în detaliu din partea delegatului fost la București, despre mersul și hotărârile luate în congresul de la București. S'a celit procesul verbal, din care se evidențiază cum s'a tranșat chestiunea contopirii tuturor Asociațiilor provinciale în una *mare Regnicolară*. Se hotărăște felul și forma cum au să fie aduse la cunoștința tuturor Secțiilor, hotărârile aduse în Congresul de la București precum și executarea lor.

Sedința a opta s'a ținut la 10 Iunie a. c. În vederea seibărilor ce s'au proiectat, pentru inaugurarea „Casei Inv.” se alege un *comitet aranjator*. Se hotărăște a se interveni la președinții Secțiilor din județele *Bănățene*, pentru a se arăta motivul, de ce congresul actual nu l'am putut ține în Arad, dupăcum s'a fost statorit în anul trecut, ci a trebuit și de data aceasta al ținea în Cluj. Pentru serviciile prețioase, ce ni le-au făcut unii învățători membri ai corpurilor legiuitoare, comitetul hotărăște a li se vota mulțămintă protocolară și printr'o adresă a li se aduce la cunoștință.

Sedința a noua s'a ținut la 9. Iulie a. c. Se aduce la cunoștință din partea președintelui o adresă sosită de la biroul Asociației, pentru cultura și lit. pop. rom. din Sibiu, în care Asociația noastră este invitată, ca activitatea culturală a membrilor ei, să lase să fie pendentă și de la indicațiunile, ce ni le va da în aceasta privință cea Asociație. Se hotărăște a i-se răspunde, că întru cât, în comitetul central al Asociației și praste tot în comitetele centrale ale despărțămintelor ei, membrii învățătorii au cam fost *prețerați*, de cea Asociația noastră dorește numai o coordonare și o armonizare a acțiunii întreprinsă între cultivarea poporului a acestor două instituțiuni, dar nici decât altceva. În aceasta ședință a Comitetului se statorțește și programul congresului de față cu toate amănuntele necesare, pentru buna reușită a festivității inaugurării F. „Gh. Lazăr” și a „Casei învățătorilor.”

Între ceste s'a rezumat activitatea *Comitetului Central* al Asociației de la Congresul anului trecut și până la cel din prezent.

III. Consiliul General.

Consiliul general s'a întrunit la 7 Noiembrie aici în Cluj. Pedecile de cari s'a lovit biroul Aso-

ciației intru ducerea la îndeplinire a desideratelor formulate în congresul din August al anului trecut, desiluzia la care s'a ajuns în unele privințe, formulări de noi revendicări, expunerea cererilor noastre în altă formă și solicitarea unei noi încrederi a Secțiilor față de centrul Asociației; toate aceste erau motive destul de ponderoase, ce reclamau convocarea extraordinară a *Consiliului general*. La început se făceau combinații chiar pentru convocarea unui congres extraordinar. Dar fiind cont de multele piedeci, ce puteau obveni, pentru cari învățătorimea să nu se poată prezenta la congres în numărul recerut, s'a recurs la convocarea consiliului. În fața consiliului general adunat s'a făcut un raport detaliat de tot cea ce s'a petrecut până atunci în sinul Asociației noastre. Și s'au pus chestiunile spre dezbateri în ordinea zilei.

A urmat chestiunea „Casei Învățătorilor“ încă pe acea vreme nerezolvată și s'a decis a interveni zilnic la forurile în drept, pentru a ni se da un răspuns deciziv în urma căruiia apoi aveam a ne conforma după trebuință.

Chestiunea *unificării salariilor* și soarta învățătorilor confesionali așezarea a fost cruntă. Problema statificării școalelor a ocupat un loc de frunte în debaterile urmate. Chestia școlii normale ciuntate a format însă obiectul celor mai aprinse discuții, toți cei prezenți fiind de acord, că prin aceasta se dă prestigiului școlii și învățătorului dela noi lovitura cea mai grea.

Nu de puțin interes a fost încă discuția, ce s'a urmat în ședința consiliului general asupra mijloacelor prin cari Asociația ar putea și trebui să exopereze efectivele revendicărilor sale. De și a fost vorbă, totuși deocamdată s'a amânat, ceea ce a fost silită învățătorimea întregii noastre țări să hotărească în marele congres din București din primăvara a. c. Pe acele vremuri speram încă, că din partea celor chemați în definitive se va înțelege, că tot cea ce în forma cea mai modestă cer învățătorii, e numai un minimum necesar pentru existența și viitorul școlii românești, care altfel nu-și poate îndeplini marele rol cultivator în sânul poporului nostru așa dupăcum o cere vremea de față. Evenimentele ce s'au succedat, rezultatele școlare la cari s'a ajuns după un an de muncă, au întărit și motivat și mai bine justa cererilor noastre.

Deocamdată în acel consiliu s'a hotărât numai atât în privința mijloacelor, ca să începem iarăși drumul de mult bătătorit, drumul „Memoriilor“ înaintate la forurile superioare. Doar cu deosebire, ca aceste „Memorii“ să fie concepute și redactate după un alt sistem, nu ca cele de până aci. Astfel se hotărăște, ca în chestia școalelor normale cu opt clase să se compună și tipărească pe spesele Asociației în mai multe exemplare un mare „Memoriu“. Acesta apoi prin o delegație să fie dus la București și distribuit printre membrii ambelor corpuri legislative; crezând că în felul acesta se va putea pune în discuție chestia școlii normale acolo, de unde în mod legal putea să

pornească adevărata tranșare și aranjare a sortii ei. Dar până azi puțin vânt de speranță am văzut băfând și din partea aceea. Căci așa se vede, că lucrurile ideale, lucrurile cari sunt în stare a pune adevărata bază de fericire a societății, ori și unde ai începea, — ele sunt lăsate numai pe al zecelea plan. Și că interesele de ordinul cel mai secundar și efemer au în toate locurile întâietatea.

Dupăce în locul secretarilor și cassarului vechi al Asociației s'a ales secretar și cassar nou și după ce s'a afirmat încă odată deplina încredere a Secțiilor în conducerea Asociației și a fost încredințat din nou cu depline puteri biroul Asociației, pentru a duce intru îndeplinire tot cea ce află necesar în interesul obștesc, ședințele *consiliului general* au fost închise.

Înainte de a trece la arătarea activității în parte a fiecărei Secții județene, în trecut amintim numai atât, că la 23 Ianuarie a. c. Asociația noastră a avut și un congres extraordinar. După ce a discutat și trecut la ordinea zilei chestiunile impuse de Min. Instrucției, la îndemnul căruia s'a și convocat, congresul, s'a ocupat și de problemele pe cari le-am sulevat în darea de seamă despre *Consiliul General*, ba și de alte lucruri mai mărunte. De data Congresului însă problema salarizării învățătorilor și a statificării învățământului ni s'au prezentat în culori și forme neobișnuite până acoalea. Făcându-să amintire și de comisia ce are să ducă și distribuie în Senat și la Cameră memoriul tipărit în chestia școalelor normale și care lucru s'a și făcut în luna April a. c. congresul a luat sfârșit.

— Va urma. —

OFICIALE.

Asociația Învățătorilor.

No 43—1921.

Regulament

pentru funcționarii secțiilor județene ale Asociației învățătorilor români din Ardeal, Bănat și părțile ungurene

Art. 1. Funcționarii secțiilor județene sunt: presidentul, vicepresidentul, secretarul, cassierul și bibliotecarul. (§ 36 din Statute.)

Art. 2. Funcționarii Asociației sunt: presidentul, vicepresidenții, secretarii și cassierul. (§ 19 din Statute.)

Art. 3. Începutul anului în chestiunile secțiilor județene și ale Asociației generale este 1 Ianuarie și p. a. fiecărui an, iar sfârșitul este 31 Decembrie a fiecărui an. Atât rațiunile cât ori și ce afaceri sunt a să conduce după anii solari și nu după cei școlari.

Art. 4. Funcționarii, membrii comitetelor județene membrii comitetului central, ai comitetului de supraveghere și ai conziliului general să aleg pe anii solari nu pe anii școlari sau pe intervale dela o adunare la altă.

Art. 5. Funcționarii, cât și toți cei numiți în § 4. preiau conducerea agendelor ce cad în cercul lor de competență numai la 1 Ianuarie ce urmează după data alegerii lor în aceste funcțiuni.

Excepție să face numai în caz, de moarte, sau când adunarea ce a făcut alegerea a decis în alt înțeles.

Art. 6. Abzicerea de funcțiune trebuie înaintată în scris cu cel puțin o lună de zile, înainte de ținerea adunării generale la presidentul aceleia adunări din partea căreia a fost ales.

Dorința de a abzice presidentul Asociației are să și-o prezinte în scris presidentului comitetului de cenzori.

Art. 7. Funcționarii sunt răspunzători pentru orice neregularitate obvenită în timpul funcțiunii lor, fie că s'a descoperit atunci, fie că s'a aflat după ce a părăsit respectiva funcțiune.

Art. 8. Preșidenții secțiilor județene pe lângă agendele prescrise în statute sunt răspunzători atât moralmente cât și materialmente pentru bunul mers al secțiilor lor.

În deosebi au datoria să convinge dacă funcționarii secției județene îndeplinesc sau nu agendele împreună cu postul lor.

În fiecare an în luna Ianuarie raportează presidentului Asociației despre gestiunea anului trecut relevând momentele mai însemnate obvenite în acel an în activitatea secției.

Înaintează până cel mai târziu în 1 Martie a fiecărui an un tablou numeric al membrilor compus după formularul A.

Eliberează membrilor noi întrași câte un bilet conform formularului B. Acest bilet serveste spre justificare membrilor cari trec cu serviciul pe teritoriul altui județ.

Art. 9. Președintele Asociației pe baza tabloului înaintat după formularul A. statorosește conform §-ului 15 din statute numărul reprezentanților secției județene în Conziliul general.

În cazul că membrii secției județene a scăzut în așa măsură încât are dreptul a fi reprezentată cu un membru mai puțin în Conziliul general schimbarea să va face numai după ce expiră mandatul deja dat delegaților.

Dacă însă numărul membrilor a crescut așa-fel încât conform §-lui 15 mai are dreptul la 1 reprezentant, secția județeană în proxima adunare alege încă un delegat și mandatul acestuia va fi de egală durată cu al celorlalți delegați ai secției.

Art. 10. Cassarul secției județene pe lângă îndatoririle cuprinse în statute este dator ca în fiecare an luna lui Ianuarie să prezinte tabloul compus după formularul A. în două exemplare presidentului secției. Acest tablou îl va compune pe baza datelor ce și va câștiga dela preșidenții subsecțiilor și dela revizoratele școlare.

Este dator să poarte un registru în conformitate cu formularul C. în care va deschide fiecărui membru o foaie sau două. Pe baza datelor și stării faptice din luna Ianuarie a fiecărui an va face prescrierea de cotizație, iar membrilor noi întrași în Asociație le va prescrie și taxa de în-

scriere 5 lei. Tot în acel loc va prescrie și abonamentul Revistei (vezi formular).

Va purta jurnalul de cassă despre toate întrațele și dșitele. În partea a doua a lunii Martie va revida registrul purtat după formularul C. și despre membrii în restanță cu plățirea va face un tablou pe care îl va înainta presidentului secției.

Cel mai târziu până în 15 Aprilie a fiecărui an va trimite la cassarul Asociației taxa de înscriere și cotizația anuală prescrisă. Excepție face colectarea și trimiterea abonamentului Revistei, care se va încasa în fiecare an anticipative pentru anul viitor. Astfel în 1. Ianuarie a fiecărui an costul Revistei și fie trimis Administrației pentru anul care urmează.

Despre ori ce trimitere de bani raportează presidentului Asociației și presidentului comitetului de cenzori.

La finea fiecărui an compune rațiunile anului, pe care însruată cu documentele necesare o prezintă presidentului cel mai târziu până în 31 Ianuarie.

Art. 11. Secretarul secției județene, conduce procesele verbale în adunarea generală a secției cât și în sesiunile comitetului județean. Pentru înducerea proceselor verbale să recere un registru legat și în acela continuative sunt a să inducă toate procesele verbale. Pregătește respective stă în ajutorul presidentului la facerea raportului anual. Face estrasele de lipsă din procesele verbale. Poartă evidența membrilor secției județene.

Art. 12. Bibliotecarul pe răspundere proprie manipulează biblioteca secției, prezintă comitetului conspectul cărților ce ar fi de procurat și pe banii licividați din cassa secției să îngrijește de procurarea lor.

Poartă evidență despre cărțile împrumutate doritorilor de lectură, și îngrijește de restituirea lor.

Art. 13. Cassarul Asociației după formularul C. deschide fiecărei secții județene un cont în care în fiecare an pe baza tablourilor înaintate de secțiile județene după formularul A. prescrie taxele de înscriere și cotizație anuală. Poartă jurnal de cassă despre întrațe și eșite.

Îndeplinește plățirile licivitate de president.

În fiecare an luna Aprilie revidează Registrul purtat după formularul C. și face tabloul secțiilor în restanță cu plățirile și îl prezintă presidentului.

În fiecare an luna Decembrie trimite copia în două exemplare a contului fiecărei secții județene. Dintre aceste două copii una să păstrează la cassarul secției și se alătură la rațiune spre justificarea plățirilor, iar una după ce să confruntează și află de corectă subscrisă de cassarul și presidentul secției județene i se retrimite spre a justifica datele întrațelor.

Art. 14. Administrația Revistei oficiale se va face după un Regulament deosebit.

Art. 15. Cassarii secțiilor și cassarul Asociației având cel mai mult lucru pot fi și remunerați. Remunerația pentru cassarul secției județene o statorosește adunarea generală a secției, iar pentru cassarul Asociației Conziliul general al Asociației.

Ari. 16. Procesul verbal despre alegerea membrilor delegați în Conziliul general se înaintează îndată după alegere presidentului Asociației. Secretarul Asociației pe baza acestora compune tabloul membrilor Conziliului general. Este de lipsă ca în procesul verbal pe lângă nume să se inducă și domiciliul și posta ultimă a delegatului.

Asemenea pregătește tabloul membrilor co-

mitetului central și al comisiei de cenzori.

Conduce procesele verbale face estrasele de lipsă, redactează împreună cu presidentul corespondența officioasă.

Ciuj, la 1 Mai 1921.

TRAIAN ȘUTEU
președinte

GAVRIL ALMĂȘIANU
secretar.

Formularul: A)

Tabloul numeric,
al membrilor sect. județene inv. jud. _____ în anul _____

Nrul membrilor in anul trecut	Dintre acestea in urma per-zionării au repășit	Sau mutat in alt ju-deț	Au mai rămas	Au venit din alt. jud. ca mem-brii ai Asociației	Sau in-scris din nou	Nrul total al mem-brilor in anul de față	Taxe ce reviu Asoc.						
							Taxă de inscr. d. m. noi		Cotizația anu-ală d. toți m.				
							lei	b.	lei	b.			

Formularul: B)

Formularul: C)

Nrul: _____

Adam Ioan inv. în com. _____

Secția județeană inv. din jud.: _____ u. p.: _____

Di. _____ inv. _____
în comuna _____ jud. _____ a în-trat ca membru în secția județeană inv. solvind taxa de înscriere de 5 lei și astfel în baza §-lui 28 din Statute este membru și al Asociației ge-nerale a inv. români din Ardeal, Banat și părțile ungurene.

Dat:

cassar.

președ.

Data solvirei	Nrul jurn. de casă	Numele și comunele	Debit		Credit	
			Lei	b.	Lei	b.
11/5 1919	7	Cotizația anului 1919..	5	—		
		Taxa de înscriere. . . .	5	—		
		Buletinul oficial	20	—		
		A solvit			30	—

Presidiul Asociației Invățătorilor români din Ardeal, Banat etc.

Nr. 117—1921.

Catră

Presidiile tuturor Secțiilor județene.

În primăvara anului curent Biroul Asociației a trimis la adresa tuturor Secțiilor județene un număr de exemplare (în conformitate cu numărul membrilor respectivei Secții) din „Analele” (statutele) Asociației. Încă în scrisoarea, ce a însoțit aceste anal, au fost rugați toți președinții secțiilor, că făcând distribuirea lor printre invățători, costul să fie în cel mai scurt timp trimis caserului Asociației. Acest lucru până în prezent nu s'a făcut, doar numai din partea unei Secții județene.

Asociația, în urma problemelor ce le are puse la ordinea zile, din nou având o ardentă lipsă de bani și cassa fiindu-i cu desăvârșire goală din nou:

Sunt rugate toate presițiile secțiilor județene să trimită fără amânare costul „Analelor” distribuite

în Secția lor și taxele anuale de 2 Lei ce se cuvine Asociației după fiecare membru al ei.

Ciuj, la 19 Octomvrie 1921.

TRAIAN ȘUTEU GAVRIL ALMĂȘIANU
președintele Asociației. secretarul general al Asociației.

Convocare.

Secția jud. Caraș-Severin a „Asociației inv. rom.” își va ținea *Adunarea generală ordinară* Duminecă în 17/30 și Luni în 18/31 Octomvrie a. c. la Băile Herculane cu următor Program:

Ședința I. Duminecă în 17/30 Oct.

1. La ora 9 s. Liturghie împreună cu chemarea Duhului s.
2. La ora 10 deschiderea adunării și cetirea apelului nominal.
3. Raportul general și al casierului secției jud.
4. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor.

5. Disertația: „Creșterea caracterelor în școala primară“.
6. Chestia salarizării.
7. Aprobarea proiectului de statute.
8. La ora 14 masă comună; după masă excursii.
9. La ora 20 „Producția Reun. de cântări „Doina“ din Cacova“.
- Ședința II. Luni în 18/31 Oct.
10. La ora 9, referatele comisiunilor.
11. Chestia penziunii și a pensionarilor inv.
12. Disertația: „Rezultatele entuziasmului“.
13. Disertația: „Rentabilitatea stupăritului“.
14. Disertația: „Imbrățișarea meseriilor“.
15. Reconstituirea secției.
16. Inchiderea adunării.

Disertanții se vor designa de comitetul secției în ședința ce se va ține în presara ședinței I. în Băile Herculane la ora 20, la care ședință, pe lângă membrii de comitet, vor participa și președinții subsecțiilor.

Chestia salarizării reclamă înomnis prezența tuturor inv. conf. din județ.

Participanții să se anunțe pentru cvartir și banchet la dl. dir. școlar N. Martinescu în Băile Herculane cel puțin cu 48 ore înainte de ținerea adunării.

Picarea din Lugoj, Sâmbătă în 16/29 Oct. la ora 10³⁰.

Toți cei iubitori de cultură sunt invitați respectuos a lua parte.

Oravița-mont, la 2/15 Oct. 1921.

ȘTEFAN DRĂGULESCU
secretar.

GEORGE LIPOVAN
președinte.

Convocare.

Subsecția plasei Zălau invită pe toți membrii corpului didactic cum și pe învățătorii dela școlile de stat cu limba de propunere maghiară din plasă la adunarea sa de toamnă ce se va ține în Tresnea la 6 Noembrie 1921.

Program:

1. Serviciul divin la orele 8 și sfințirea drapelului școlii.
2. La sfârșitul serviciului divin conferință pentru popor „Jubirea de patrie“ de E. Pocola suplent Dumitru Ilea.
3. Deschiderea adunării la orele 9^{1/2}.
4. Alegerea a lor 2 membrii verificatori și esmiterea comisiunii pentru înscrierea de membrii noi și încasarea taxelor.
5. Lecția model: „Sus inima“ 1/2 oră cl. IV de Joan Câmpean suplent: Alexandru Coșuș.
6. Dizertațiunea: „Școala veche și școala nouă“ de Dumitru Gozar suplent Simion Gudea.
7. Aprecierea obiectivă a lecției și a dizertațiunii.

8. Inițierea bibliotecii subsecției și preluarea bibliotecii fostei „Reuniuni maghiare“.

9. Propuneri diverse.

10. Inchiderea adunării.

Sara petrecere populară cu producțiuni artistice.

Zălau, la 16 Septembrie, 1921.

I. CĂRPINEAU
Secretar.

I. GOZMANN
Președinte.

Asociația Învățătorilor români din Ardeal, Banat, etc.

Comunicat oficial.

O deputațiune de 5 membri ai comitetului central, în frunte cu președintele Asociației noastre, dl. *Traian Șuteu*, s'a prezentat în ziua de 17 Octomvrie a. c. la Domnul Secretar General al Instrucției, în Cluj, rugându-l să binevoiască a ne da lămuriri cu privire la mai multe chestiuni cari privesc pe învățători.

La întrebarea noastră, dacă este adevărat svonul că gradațiile s'ar da la salariul cel vechiu, nu la cel nou, Domnul Secretar ne-a răspuns, că acest svon nu corespunde adevărului, deoarece, nici legea n'ar admite așa ceva. Gradațiile se vor da la salariul cel nou, care se socotește cu 1 Noembrie a. c. Asemnarea acestui salariu se poate să întârzie ceva, din pricina lucrărilor de pregătire, dar rămâne ca definitiv acest termen cu noul salariu și gradații noi.

Cu privire la învățătorii confesionali, ni-s'a comunicat de către Dl. Secretar general că Ministerul Instrucțiunii a obținut un credit extraordinar de 11.850,000 Lei, pentru plata salariilor corporului didactic, dela școlile confesionale române în vederea statificării învățământului. Aceasta sumă se va acorda numai după ce școlile vor fi statificate. Până atunci corpul didactic confesional va primi pe lângă salariile acordate de confesiune numai întregirile prevăzute în buget și cari fuseseră acordate și de fostul Consiliu Dirigent.

Deputația noastră a arătat tot cu acea ocaziune marea nedreptate ce se face învățătorilor de stat rurali, că-ora nu li se acordă bani de chirie, deși situația în Ardeal este cu totul altă decât în vechiul regat, dat fiind că la noi sunt comune cu 2, 3, 4 și mai mulți învățători, și acestia neavând locuințe, în edificiul școlii, afară de directorul, sunt siliți să plătească o mare parte din salariul lor, pentru locuință în comună. Aceasta jalbă a găsit aprobarea Dnui. Secretar general, care a cerut biroului Asociației noastre să înainteze în grabă o moțiune bine documentată, atât la Ministerul central din București, cât și la Secretariatul general din Cluj, pentruca să se prevadă în bugetul anului viitor sumele necesare ca bani de chirie pentru învățători de stat rurali. Biroul Asociației noastre va prezenta aceasta moțiune în cel mai scurt timp.

Cu privire la statificarea școalelor ni-s'a spus

că Statul nu cedează nimic din punctul său de vedere de a avea o singură instrucție: *instrucția de stat*. Statificarea deci — după cum putem noi observa — nu întâmpină nici o desaprobară din partea organelor de stat, și ea atârână de isteștiimea fiecărui învățător, de a ajunge cu o oră mai de grabă la drepturile sale, drepturi cari îl așteaptă și i se pun în vedere din partea statului.

Biroul Asociației învățătorilor.

CRONICĂ

Importante hotărâri ale Comitetului nostru central. În ziua de 17 Octombrie a. c. s'a întrunit în ședință, comitetul central al Asociației noastre pentru a lua în discuție mai multe chestiuni cari reclamau o soluționare. A fost de față la această ședință, în afară de membrii din centru, d-l Traian Șuteu, președintele Asociației și Patr-Rămneanțu, învățător-deputat. D-l Traian Șuteu comunică comitetului răspunsul primit de la Secretariatul general, referitor la mai multe probleme de actualitate, pe care răspuns îl și dăm în acest număr la partea oficială.

Comitetul a luat la cunoștință acest raport și rămâne în așteptare cu privire la îndeplinirea lor. Deasemenea a fost luată în discuție chestiunea revistei noastre. După un expozeu mai larg al redactorului, în care s'a arătat că revista trebuie să devină din zi în zi o călăuză a activității învățătorului român, care în noua epocă are și lipsă de noi îndrumări, și pe cari îndrumări e nevoie să le țină la suprafață în coloanele sale. Cum aceste noi călăuze ale școlii românești trebuie să pornească dela oameni cari au avut prilejul să cunoască mișcarea culturală și pedagogică din statele cari au rolul principal în mișcarea culturală omenească, cari sunt mai ales, bărbații noștri de litere, învățători, profesori secundari și prof. universitari, ar fi bine să ne adresăm tuturor acestor bărbați de școală, și să-i rugăm să ne stea în ajutor în urmărirea acestui scop. Comitetul nostru, găsește de binevenită propunerea redactorului și alege o comisiune de 5 membrii în frunte cu d-l prof. A. Domide și redactorul responsabil, care să ia contact cu cei ce vor crede și să le ceară sprijinul moral.

O chestiune de mare importanță care s'a desbătut în această ședință a fost și organizarea economică a învățătorilor români. După discuții foarte serioase și după ce toți membrii au ajuns la concluzia, că nu putem continua activitatea noastră fără a avea la spate și sămânși și mijloace materiale, toți într'un glas au hotărât înființarea unei bănci a învățătorilor români din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș. În această ședință s'o făcut cel dintâi pas în scopul realizării, întru cât 12 membrii ai comitetului, au și iscălit procesul verbal de fondare, iar în baza acestui act, în curând se va lăsa prospectul de sub-

scripție. Avem cea mai mare nădejde că învățătorimea română va înțelege și va primi cu tot sufletul noua idee a comitetului, menită a întări și mai mult legăturile de colegialitate. Comunicate în aceasta chestiune se vor dela timpul său.

Tot în aceasta ședință s'a admis de către Comitetul nostru central, înființarea, ca o secție mai mare, a Asociației învățătorilor bănățeni. Statutele acestei mari secții, prezentate de d-l P. Rămneanțu, au fost cetite și aprobate de către comitetul nostru central, cu condiția ca aceasta Asociație a învățătorilor bănățeni să facă parte integrantă din marea Asociație a învățătorilor români din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș.

Să dea D-zeu ca hotărârile Comitetului nostru, condus de cele mai curate intențiuni, pentru întărirea morală și materială a membrilor Asociației noastre, să fie într'un cîș bun, și să găsească sprijinitori fervenți în rândurile colegilor noștri.

Biserica ortodoxă din Transilvania și școlile confesionale. Celim în Ziare:

Congresul național bisericesc din Sibiu în ședința de Joi după ce a luat cunoștință de raportul d-lui prof. Sextil Pușcariu și după cuvântările roștile de d-l prof. Bogdan-Duică și dr. Valeriu Branice a menținut dreptul existenței școlii confesionale, cerând Statului subvenția necesară, iar pentru soluționarea acestei chestiuni s'a propus să se facă o anchetă la care să ia parte delegații guvernului și ai bisericii naționale din Transilvania. Până la făcerea anchetei să se dea învățătorilor confesionali aceiași leafă ca și celor ai Statului.

De căteori s'a mai hotărât de către Consistorele noastre că învățătorilor confesionali să li-se dea aceeași leafă ca și acelor ai Statului și nu s'a făcut. S'a împlinit anul de când bisericile noastre tot în congrese și sinoade fără însă să fi aranjat odată aceasta problemă grabnică. Nu se gândesc însă Arhierii noștri și sfetnicii lor, că orice trăgănare lovește adânc în interesele învățătorilor noștri cari au răbdat acuma atâta, cât poate un om răbda.

Comunicatul menționează un vecinic „să li-se dea“, dar nu precizează odată cine să le dea — bisericile ori Statul. Statul susține școlile sale — iar bisericile sunt libere să-și susțină pe ale sale. Dar atunci să dea tot ele salariul învățătorului. Dacă aceasta nu o fac, lase locul aceluia care poate să le dea — statului.

Ulterior am înțeles că, dintre deputații Congresului național bisericesc dela Sibiu, Dl Bogdan Duică a pledat pentru statificarea, iar Dl Dr. Valer Branice, a pledat pentru susținerea și pe mai departe a școlilor confesionale.

Nouă școală normală. Celim în ziare că orașul Slatina din vechiul regat a donat Ministerului Instrucțiunii un teritor de 20 hectare pe care să se construiască o școală normală model.

Acest gest frumos al orașului Slatină ar fi bine să aibă imitatori cât de mulți mai ales în Transilvania și Bănat, unde lipsa de învățători bine pregătiți să simțește așa de mult, prin ce s'ar da dovadă că această problemă intră în preocupările orașelor noastre, cari înțeleg rostul și rolul mare al învățătorului.

Poporul dorește școli. Din toate părțile ne vin știri îmbucurătoare și anume că la 1 Sept. năvălesc părinții cu copiii să-i înscrie pe la diferite școli, Faptul că poporul începe a înțelege rostul școlii ne umple inimile de mari speranțe în viitorul neamului nostru.

Un amic al nostru ne comunică că în orașul lor de provincie s'a ivit chiar necesitatea deschiderii unui liceu inferior. S'au și făcut pașii necesari în direcția aceasta. Dar cu mult amar în suflet ne spune că să afiă și de acei oameni „mari“ cari i și manifestă îngrijorarea că cu atâtea licee vom ajunge încurând să avem un „proletariat intelectual“ care vezi Doamne ce va fi de el?

Să poate să raționeze astfel oamenii pricepători azi când Rom. mare are lipsă de cel puțin 20.000 funcționari și mari și mici? (gb.)

Ce fac Sașii pentru întărirea lor. Un comitet al Sașilor din Ardeal a publicat un apel către toți preoții și învățătorii sași invitându-i să înceapă o întinsă propagandă în interesul abstinenței dela tutun și alcool, spre a contribui astfel la îmbunătățirea stărei morale și materiale a națiunii săsești.

Câtă deosebire între ceea ce fac Sașii și comitetele noastre, înființate în vederea luptelor politice de partid, cari numai educația poporului nu o servesc!!

Tot chestia școlilor confesionale. Unirea din Blaj scrie:

Sinodul eparhiei ortodoxe din Oradea-Mare, ținut acum de curând, s'a pronunțat pentru sta-tificarea școlilor confesionale. Hotărârea s'a luat cu 27 voturi contra 22, punând în minoritate pe cei cari, în frunte cu mitropolitul dela Sibiu, prezidentul sinodului, au fost de părerea că bi-serica nu poate să renunțe la școlile sale. Iată deci, că frumoasa solidaritate, care s'a mani-festat pe această temă între cele două biserici române, se sparge acum prin hotărârea vechilor mangriștii de ieri, cari se vede, nu se simt bine, dacă nu intră în opele tuturor guvernelor.

Noi credem însă, că aceasta solidaritate de care vorbește „Unirea“, nu se sparge pentru motivele invocate, ci pentrucă se simțește că viitorul școlii nu poate fi asigurat decât în cadrele concepției moderne de cărmuire a popoarelor, care concepție scoate la suprafață necesitatea de a avea o singură instrucție, cea de stat, lucru pe care l'a avut în vedere majoritatea membrilor eparhiei ortodoxe din Oradea-Mare, mai mult de-

cât membrii congresului național bisericesc din Sibiu.

Necrolog. † Teodor Nemes. În ziua de 11 Oct. colegul nostru Teodor Nemes inv. dir. la școala comunală din Voila, plécând cu alți pre-tini la vânătoare de mistreți, în urma oboselii având un acces de inimă a încetat din viață.

Înmormântarea s'a îndeplinit în 14 Oct. Vi-neri d. a. în fața unei asistențe numeroase din comună și jur. Pretinii săi învățători în număr de peste 20 înși în frunte cu revizorul județan i au dat ultimile onoruri frățești. Prohodul l'a înde-plinit preoții. Alexandru Șerban, George Vasu și Aurel Gabor. Panegiricul l'a rostit preotul local. În numele județului a vorbit rev. scolar G. Codrea, al colegilor săi Traian Șuteu. iar a societății vâ-nătorilor Ion Tulbure administrator de plasă. Ve-cinica ponsenire. (tr.)

Aviz. Pentru orientare comunicăm tuturor colegilor, cari au luat parte la excursia învățăto-rilor ardeleni în vechiul regat, că neprimindu-se încă borderoul de 10.000 Lei, asemnat de Minis-terul central al Instrucției din București, nu pu-tem da socoteala excursiei, rămânând să o pre-zentăm în revista, îndată după ridicarea acestei sume.

Cens.: A. Pora.

REVISTA „INVĂȚĂTORUL“ CLUJ.

Biblioteca Universității

Cluj

